

STUDIE- OCH YRKESVÄGLEDNING MED HÖGA INSATSER

- När vägledning kan leda till fortsatt uppehållstillstånd eller utvisning av asylsökande ungdomar

Jonna Linde
Joakim Lindgren
Åsa Sundelin (SU)

UMEÅ UNIVERSITET

*”Jag jobbar inte på migrationsverket! Jag är ju inte den personen som dom [eleverna] ska prata med egentligen, det är migrationsverket. Vad gör migrationsverket för att tydliggöra situationen för eleverna? De talar om för oss SYVare hur **vi** ska göra för att eleverna ska få ett uppehållstillstånd, vi ska **vägleda rätt** så att dom möjligtvis skulle kunna få ett uppehållstillstånd, **va?! Det är rätt stort ansvar det!**”*

(Sara, Studie- och yrkesvägledare, landsbygdskommun 2)

INTRODUKTION

- Vi analyserar vad som händer med studie- och yrkesvägledning och elevers studie- och yrkesval och skolprestationer när de är sammanflätade med asylprocessen
- Specifikt adresserar vi konsekvenser för den nya gymnasielagen i studie- och yrkesvägledning

INTRODUKTION (DEN NYA GYMNASIELAGEN)

- Ett resultat av en politisk kompromiss
- Juli – September 2018, kunde ensamkommande elever ansöka om tillfälligt uppehållstillstånd för gymnasiestudier även om deras asylansökan tidigare fått avslag samt att de levde upp till ett antal andra krav

Hitta och påbörja en gymnasieutbildning
(13 månader)

Tillfälligt
uppehållstillstånd
under hela
utbildningen

Hitta ett jobb
(6 månader)

Ny ansökan om
förlängning

Fast heltidsanställning eller kontrakt för minst 2 år eller mer och lever upp till lön och andra krav = *möjlighet* att få ett permanent uppehållstillstånd

TEORI

Bernstein (Bernstein 2003)

- Field of production
- Official recontextualisation field
- IR/RD – instructive and regulative discourse

METOD

- Sex semistrukturerade intervjuer med studie- och yrkesvägledare
- Sex olika kommuner
  - Pendlingskommuner, mindre städer och landsbygdskommuner
- Etnografiskt inspirerad metod
- Etisk granskning godkänd av VR
- Deltagarna och kommunerna anonymiserade
- Transkribering
- Tematisk analys (Braun and Clarke 2006)
- ”Vägledning med höga insatser” som sensitizing concept (Van den Hoonaard 1996)
- Kollektiva diskussioner

RESULTAT - IMPLEMENTERING

- Produktionsfältet för vägledning innehåller diskurser som står i konflikt med varandra, från myndigheter som rör utbildning och myndigheter som rör migration
- Tolkning och implementering av både vägledning och den nya gymnasielagen skiljer sig åt i de olika kommunerna
- Bristande information från myndigheter gjorde att vägledarna lämnades att själva tolka sitt uppdrag i relation till den nya gymnasielagen

RESULTAT - KONSEKVENSER

- Professionell stress
- Vägledningsinnehållet begränsas till de alternativ som mest sannolikt kommer leda till arbete

Egentligen kan man säga att vissa elever verkligen inte har något val att, ”nu har inte du något val, nu får du gå den här vårdutbildningen på Komvux, det är det vi kan erbjuda. Du kan söka till en annan kommun men där är det väldigt osäkert om du tas in”. Jag vet inte om eleven greppade allvaret i det, för han var inne på att han ville bli mekaniker, det kan vi inte erbjuda här i den här kommunen [...] Det blev väldigt begränsat, det blir en begränsad vägledning

(Chris, studie- och yrkesvägledare, landsbygdskommun 1)

DISKUSSION

- All vägledning behöver förhålla sig till osäkerhet, styrande ramar, lagar och krav från olika myndigheter
- Stor variation i konsekvenserna – mer extremt i vägledning med höga insatser kopplat till den nya gymnasielagen
- Konsekvenser för skolmisslyckande kan innebära utvisning – vissa vägledare benämner det som vägledning ”på liv och död”
- Vägledaren i krysspess mellan att utföra arbete kopplat till gymnasielagen och genomföra vägledning i enlighet med ideal
- Vägledningens inkluderande ambition underordnas den nya gymnasielagens exkluderande krafter
- Vägledarna navigerar i en förändrad professionell kontext där migration har blivit sammanflätat med utbildningssystemet

SLUTSATSER

- Vägledning kopplat till den nya gymnasielagen är sammanflätad med asylprocessen
- Etisk och professionell stress hos vägledarna som får en aktiv roll i asylprocessen
- Fokus för vägledningen här blir att matcha nyanlända ungdomar mot extremt begränsade valalternativ som är i enlighet med behoven på arbetsmarknaden
- Detta leder också till att de asylsökande eleverna hänvisas till arbetarklassyrken om de lyckas undvika utvisning

REFERENSER

- Bernstein, B. (2003). Class, codes and control, Routledge.
- Braun, V. and V. Clarke (2006). "Using thematic analysis in psychology." Qualitative Research in Psychology **3:2**: 77-101.
- SFS 2017:353 (2020). "Lag om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå." from https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2017353-om-uppehallstillstand-for_sfs-2017-353.
- Van den Hoonaard, W. C. (1996). Working with Sensitizing Concepts Analytical Field Research, Thousand Oaks: Sage.

